

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΩΡΑ

Η επιστολή αυτή αφορά την πρόταση για τη δημιουργία Ποντιακού Μουσείου και Ερευνητικού Κέντρου για την Ιστορία και τον Πολιτισμό του Πόντου στη Θεσσαλονίκη. Κατά τη διάρκεια της ερευνητικής και ακαδημαϊκής πορείας μου, που ξεπερνά τα 45 χρόνια, έχω αφιερωθεί στη συλλογή πρωτογενούς και δευτερογενούς υλικού που αφορά την ιστορία και τον πολιτισμό του Πόντου.

Συγκεκριμένα, αυτή τη στιγμή το προσωπικό μου αρχείο περιλαμβάνει σχεδόν 35.000 βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά του Πόντου, πολύτιμους χάρτες του 18ο αιώνα, γκραβούρες, καρτ-ποστάλ και χιλιάδες αυθεντικές φωτογραφίες, κυρίως από τον Πόντο και την πρώην Σοβιετική Ένωση. Ανέκδοτα προξενικά έγγραφα και άλλα ντοκουμέντα από τα αρχεία των Υπουργείων Εξωτερικών της Ευρώπης και της Αμερικής. 1500 μελέτες και προφορικές συνεντεύξεις από πρόσφυγες Α΄ και Β΄ δεύτερης γενιάς. Οι μελέτες αυτές έχουν ολοκληρωθεί σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς της εξομοίωσης, με προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και αναφέρονται όλες στον ποντιακό, μικρασιατικό και παρευξείνιο ελληνισμό. Τέλος 600 αυθεντικούς εικαστικούς πίνακες με θέματα, που αναφέρονται κυρίως στη γενοκτονία, την ιστορία και τον πολιτισμό του Πόντου. Μέρος του αρχειακού μου υλικού έχει παρουσιαστεί σε μία σειρά Πολυθεματικών Εκθέσεων σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και του Εξωτερικού.

Η συγκέντρωση αυτού του αρχειακού υλικού δεν αποτελεί απλά το αποτέλεσμα της εργασιακής μου πορείας ούτε βασίζεται μόνο στην επιθυμία μου να διασώσω την ιστορία των προγόνων μου. Για μένα ήταν και είναι ένα χρέος απέναντι στους προγόνους μου και την ιστορία τους. Ένα χρέος που ακόμα καθορίζει την επαγγελματική και προσωπική μου πορεία. Μεγαλώνοντας ως παιδί προσφύγων στα μετεμφυλιακά χρόνια, η ταυτότητα του πρόσφυγα, η ταυτότητα του Ποντίου δεν είχε τη θέση που της έπρεπε. Η ιστορία μας ήταν άγνωστη και δεν υπήρχε καμία μέριμνα για την διάσωσή της. Με θλίβει που ακόμα και σήμερα, μετά από σχεδόν εκατό χρόνια από την περίοδο της καταστροφής, της γενοκτονίας, του ξεριζωμού και της προσφυγιάς, δεν τολμήσαμε να αναδείξουμε και να ερευνήσουμε αυτή την τραγωδία του ελληνισμού στο βαθμό που της πρέπει. Δεν τολμήσαμε να διεκδικήσουμε το δικαίωμα στην ιστορική μνήμη. Μόνο εκδηλώσεις μνημοσύνων, τελούσαμε και τελούμε. Οι νεκροί μας δεν έχουν ανάγκη από ένα απλό μνημόσυνο, αλλά από ένα διαρκή αγώνα που θα μας επιτρέψει να σταθούμε απέναντι στο χρέος μας, στο χρέος στην ιστορική μνήμη. «Η μνήμη

δεν είναι παρελθόν, είναι σπόρος της σκέψης και του καρπού, θεμέλιο της ζωής» μας συμβουλεύει ο Αργύρης Σφουντούρης που επέζησε από τη σφαγή του Διστόμου. Αυτή τη μνήμη πρέπει να διασώσουμε, γιατί αν δε γνωρίζουμε το παρελθόν μας, δεν μπορούμε να έχουμε μέλλον.

Επιβάλλεται, λοιπόν, να συνεχίσουμε τις έρευνες και κυρίως να ενθαρρύνουμε τις νέες ερευνήτριες και τους νέους ερευνητές προς αυτή την κατεύθυνση. Και επιβάλλεται να έχουμε ένα κεντρικό χώρο για να στεγάσει την υπάρχουσα και μέλλουσα ερευνητική δραστηριότητα. Ένα Κέντρο, όπου το υλικό θα είναι προσβάσιμο και θα αποτελεί ένα ζωντανό χώρο, μία κοιτίδα για τη διάσωση, την ανάδειξη και κυρίως τη συνέχιση της ιστορίας του Ποντιακού ελληνισμού.

Η Θεσσαλονίκη τόσο ως προσφυγομάνα όσο και ως πολυπολιτισμική πόλη αποτελεί από μόνη της και εξ ορισμού κέντρο πολιτισμού. Συνεχίζοντας αυτό το ρόλο της μπορεί να αποτελέσει και να αναδειχθεί ως κοιτίδα Μουσείων που αφορούν τις ιστορίες των λαών που έζησαν και ζουν σε αυτήν. Το πρώτο και μεγάλο βήμα έγινε με την απόφαση για την ανέγερση Μουσείου Ολοκαυτώματος στη Θεσσαλονίκη. Αυτό ήταν ένα χρέος που η Πολιτεία όφειλε απέναντι στα δεκάδες χιλιάδες θύματα των συνελλήνων Εβραϊκής καταγωγής στα ναζιστικά στρατόπεδα και στους τόπους Κατοχής.

Γνωρίζω πολύ καλά ότι τώρα ζούμε μία νέα ιστορική στιγμή, με την πανδημία η οποία έχει αλλάξει τις προτεραιότητες και έχει φέρει νέα προβλήματα και προκλήσεις που κανείς δεν φανταζόταν. Ο πολιτισμός είναι ένας από τους τομείς που χτυπήθηκε σκληρά σε αυτή τη συνθήκη. Αλλά είναι και ένας από τους τομείς που θα πρέπει να επενδύσουμε για να ορθοποδήσουμε με το πέρας αυτής της τόσο δύσκολης αυτής περιόδου.

Ιδιαίτερα απευθύνομαι στην Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στον Πρωθυπουργό, στην Υπουργό Πολιτισμού, αλλά και σε όλα τα μέλη του Κοινοβουλίου να δουν με σεβασμό την πρόταση που καταθέτουμε μέσω του Κέντρου Ποντιακών Μελετών. (ΚΕ.ΠΟ.ΜΕ) και αφορά στη δημιουργία Μουσείου και Ερευνητικού Κέντρου για την Ιστορία και τον Πολιτισμό του Πόντου στο στρατόπεδο του Παύλου Μελά στη Θεσσαλονίκη. Ο χώρος αυτός προτείνεται γιατί ήδη έχει παρθεί απόφαση για την ανάπλασή του, τη δημιουργία μητροπολιτικού πάρκου και την ίδρυση Μουσείων εντός του. Πρόσθετοι λόγοι που συνηγορούν στην επιλογή του συγκεκριμένου χώρου είναι και οι παρακάτω: Στις Δυτικές συνοικίες της πόλης μας, όπου το στρατόπεδο είναι η καρδιά του, η πλειοψηφία των προσφύγων είναι ποντιακής καταγωγής. Το στρατόπεδο Παύλου Μελά έχει συναισθηματική εξάρτηση με την τραυματική ιστορία των προσφύγων. Το 2012 σε συνεργασία με τον τότε Δήμο Σταυρούπολης πραγματοποιήσα την Πολυθεματική έκθεση σε δύο χώρους του στρατοπέδου Παύλου Μελά. Οι επισκέπτες ήταν χιλιάδες, αλλά η τεράστια επιτυχία ήταν ο μεγάλος αριθμός μαθητών που επισκέφθηκαν την Έκθεση. Ο χώρος αυτός επιτρέπει την εύκολη και ασφαλή πρόσβαση των μαθητών στο χώρο, για να μπορούμε να πραγματοποιούμε ξεναγήσεις, αλλά και μαθήματα ιστορίας.

Αυτό το πλούσιο υλικό που έχω συγκεντρώσει καθώς και όλη μου τη γνώση

και εμπειρία με πολλή χαρά θα διαθέσω για να συνεχίσω το έργο που έχω αναλάβει τόσο σε όλη την επαγγελματική, αλλά και σε όλη την προσωπική πορεία. Αυτό θεωρούσα και θεωρώ χρέος μου απέναντι στους προγόνους μου και στην ιστορική μνήμη. Τώρα, το Χρέος το έχει η Πολιτεία, ώστε να συμβάλλει ενεργά και να στηρίξει αυτή την προσπάθεια. Εκατό χρόνια είναι αρκετά. Είναι καιρός να στεγάσουμε επιτέλους μερικά από τα ανεκτίμητα προσφυγικά κειμήλια και εκθέματα που σώθηκαν. Να έχουμε ένα χώρο όπου το υλικό θα είναι προσβάσιμο σε όλες και σε όλους. Δεν είμαστε ου-τοπιστές. Πιστεύουμε στη δύναμη του τόπου και του χώρου, που μπορούν να προσφέρουν πολλά στη μελέτη της άγνωστης ιστορίας και του πολιτισμού μας.

Για αυτό προτείνουμε να είστε δίπλα μας στον αγώνα της ολοκλήρωσης του έργου μας και καλούμε όλες και όλους να υπογράψουν για να στηρίξουν την πρωτοβουλία αυτή.